

Bisschoppenconferentie van België
Guimardstraat 1 - B-1040 Brussel
+32 (0)2 507 05 93 • ce.belgica@interdio.be
Conférence épiscopale de Belgique
rue Guimard 1 - B-1040 Bruxelles

29 mei 2020

Draaiboek van de katholieke Kerk bij de hervatting van de publieke liturgische vieringen Fase 1

WAAROM DIT DRAAIBOEK?

Vanaf de datum waarover de Nationale Veiligheidsraad beslist, kunnen opnieuw publieke liturgische plaatsvinden in de kerk, mits het volgen van dit draaiboek. Elk team van de pastorale eenheid beslist over het of, wanneer en hoe herstarten in veilige omstandigheden.

Dit draaiboek biedt het nodige houvast. Dit is een dynamisch document, dat aangepast wordt op basis van voortschrijdende inzichten, sociaal overleg en concrete vragen vanuit het veld. Het laat toe te controleren of men al aan alle aspecten van een herstart in zijn parochie gedacht heeft. Dit draaiboek kan ook helpen om te bepalen wat in de specifieke situatie van elke parochie mogelijk is.

Men moet eraan denken dat het verloop van elke viering ook implicaties kan hebben voor andere parochies en geloofsgemeenschappen. Gelovigen en priesters vieren namelijk eucharistie in verschillende parochies. Ook daarmee houdt dit draaiboek rekening. Het zet de neuzen in dezelfde richting, rekenend op de verantwoordelijkheid van de pastorale eenheden en de kerkfabrieken.

Kerken van abdijen en kloosters die voor iedereen toegankelijk zijn, kunnen zich op dit draaiboek baseren.

TIMING EXITSTRATEGIE EREDIENSTEN

Er kan alleen herstart worden als dat op een voldoende veilige manier kan. Als alle voorwaarden in verband met veiligheid nageleefd kunnen worden, kunnen vieringen hervat worden. Is dat niet haalbaar dan kan men ook op een latere datum de vieringen hervatten.

ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

I. GEZONDHEID EN VEILIGHEID VAN IEDEREEN DIE NAAR DE KERK KOMT, STAAN VOOROP

Een nulrisico bestaat niet, dat is ook zo in niet-coronatijd. Maar zonder voldoende ruime medische garanties herstarten de vieringen niet. Dit draaiboek is opgesteld in samenspraak met en op advies van de experts die de globale exitstrategie bepalen. Elke heropstart zal gepaard gaan met het nemen van een aantal noodzakelijke veiligheidsmaatregelen.

Ook de mentale gezondheid van iedereen die naar de kerk komt, wordt niet uit het oog verloren. Ondanks de overmachtssituatie, die angst en onzekerheid creëert, willen wij zorgen voor individuele

en collectieve spirituele bijstand. Dat is een bijzondere uitdaging. Eenieder die zich ervoor inzet, verdient waardering en ondersteuning.

II. HET TEAM VAN DE PASTORALE EENHEID IS DE EERSTE REGISSEUR VOOR HET CONCRETE VERLOOP VAN DE VIERINGEN EN KAN REKENEN OP DE ONDERSTEUNING VAN HET BISDOM EN DE BISSCHOPPENCONFERENTIE

Ook in coronatijd zijn de teams van de pastorale eenheid in overleg met de kerkfabrieken het best geplaatst om de vieringen in goede banen te leiden en snel te ageren op verschillende omstandigheden. Meer dan ooit geldt dus het vertrouwen in hun professionaliteit.

1. Het team van de pastorale eenheid beslist waar en wanneer vieringen heropgestart worden.
2. De vieringen worden alleen herstart als dat op een voldoende veilige en haalbare manier kan.
3. De veiligheid van iedereen die naar de kerk komt, is een basisvoorwaarde bij de heropstart van de vieringen. Men voorziet maatregelen voor de fysieke veiligheid én voor het mentale welbevinden.
4. De ambitie is een zo veilig mogelijke kerkomgeving, waarbij geprobeerd wordt het risico op besmetting maximaal in te dijken.
5. Social distancing (het bewaren van voldoende afstand in het sociale verkeer) blijft op elk ogenblik gehandhaafd.
6. Zieke pastores en gelovigen moeten thuisblijven. De symptomen van het coronavirus variëren van milde tot ernstige luchtwegaandoeningen met koorts, hoesten en ademhalingsmoeilijkheden. Voor meer info: <https://www.info-coronavirus.be/>
7. Het gebruik van mondklappers voor pastores en gelovigen voor en na de vieringen wordt sterk aangeraden.

III. ADVIEZEN VOOR HET TEAM VAN DE PASTORALE EENHEID/HET PAROCHIETEAM

1. Plan - met inachtneming van de veiligheidsregels - zo vlug mogelijk een overleg met het team van de pastorale eenheid om de beslissing te nemen en de concrete toepassingen van dit draaiboek te bespreken.
2. Overleg met de kerkfabriek over de aankoop van de nodige producten.
3. Volgens de wet worden deze kosten gedragen door de kerkfabriek.
4. Bepaal samen hoeveel mensen aan de eucharistie kunnen deelnemen en zoek een methode om deze beperking mee te delen en uit te voeren. Waarschijnlijk is daarvoor een reservatiesysteem nodig.
5. Het parochieteam kiest enkele mensen die voor een ordedienst kunnen zorgen en geeft hen een duidelijk zichtbaar hesje of een teken waaraan de mensen hen meteen kunnen herkennen als ordedienst.
6. Zorg voor een regelmatig overleg met het team om te weten wat er leeft binnen de kerk.
7. Maak duidelijke afspraken met derden: schoonmaak, leverancier, ondersteuningsnetwerken ...
8. Communiceer tijdig aan de gelovigen hoe de heropstart in de parochie zal verlopen en wat de Kerk doet om ervoor te zorgen dat dit in veilige omstandigheden gebeurt.
9. Plan na de eerste viering een teamvergadering om het verloop van de vieringen te evalueren en waar nodig bij te stellen.

CONCRETE ORGANISATIE VAN DE VIERINGEN

IV. ALGEMENE MAATREGELEN

1. Bewaar zoveel mogelijk afstand waarbij de minimumafstand tussen personen in het kader van de social distancing 1,50 meter bedraagt.
2. De verplichte oppervlakte per gelovige/pastores in de kerk:
  - Minimaal 10 m² per gelovige
  - Afstand van minstens 3 meter tussen pastores en gelovigen
  - Er geldt een maximaantal van 100 aanwezigen per kerkgebouw
    - ➔ Het maximaantal toegelaten aanwezigen wordt geafficheerd aan de ingang van de kerk en gecommuniceerd via de gebruikelijke kanalen (Kerk & leven /Kerknet)
    - ➔ De ordedienst van de parochie ziet erop toe dat de maximumcapaciteit niet overschreden wordt.
3. Het gebruik van een mondmasker voor en na het betreden van het kerkgebouw wordt aangeraden.
4. Respect voor de algemene voorzorgsmaatregelen zoals handhygiëne ...

V. DE HERINRICHTING VAN HET KERKGEBOUW

1. Indien mogelijk: 1 deur als ingang en een andere deur als uitgang.
2. Laat de in- en uitgang van het kerkgebouw openstaan voor en na afloop van de viering om de ventilatie te verbeteren en het contact met deuren en klinken te beperken.
3. Het wijwatervat aan de ingang wordt afgedekt of onbruikbaar gemaakt.
4. Alle stoelen zijn vooraf ontsmet.
5. De socialdistancingafstand van 1,50 meter wordt gegarandeerd door in het publieke deel één bestaande stoelenrij ontoegankelijk te maken (fysieke barrière, verbodsbord of lint) of de rijen zo te (her)schikken dat die afstand wordt gerespecteerd.
6. Ieder voorwerp wordt slechts door 1 persoon aangeraakt bv.:
  - één lector per ambo en per microfoon
  - acolieten dragen elk een kaars
  - een diaken die het Evangelie leest, geeft het boek niet door aan de voorganger
  - de voorganger haalt zelf de kelk en de hosties op de credenstafel (waarop de benodigdheden voor de eucharistieviering gereedgelegd worden).
7. De afstand tussen de cantors en de gelovigen bedraagt 5 (vijf) meter.
8. Tot nader order kan geen koorzang worden voorzien.
9. Grote zorg moet worden besteed aan het reinigen en wassen van gebruikte voorwerpen: altaardoek, kelkdoekje, kelk ...

VI. CONCREET VERLOOP VAN DE VIERINGEN

A. VOOR DE AANVANG VAN DE VIERINGEN

1. Laat gelovigen gezin per gezin (mensen die onder eenzelfde dak wonen) de kerk binnentreden en zo nodig even buiten wachten op een veilige afstand van elkaar.
2. De ordedienst van de parochie zorgt ervoor dat er geen samenscholing ontstaat bij de ingang van de kerk.

3. De ordedienst van de parochie ziet erop toe dat de maximumcapaciteit niet overschreden wordt.
4. Bij ingang van kerk en sacristie: alcoholgel beschikbaar stellen. Ieder die de kerk binnengaat, ontsmet de handen.
5. Voer eenrichtingsverkeer in om bezoekers via een routeplan in en uit de kerk te begeleiden. Indien eenrichtingsverkeer niet mogelijk is, werk dan met voorrangregels.
6. Gelovigen nemen plaats in de kerk op zo'n manier dat eerst de plaatsen het verst van de ingang worden ingenomen en verlaten de kerk waarbij wie het dichtst bij de uitgang zit, eerst vertrekt.
7. De aanwezigen worden erop gewezen dat mensen die onder eenzelfde dak wonen naast elkaar kunnen zitten. Mensen die niet onder eenzelfde dak wonen moeten telkens links en rechts van hun zitplaats (de afstand van) minstens twee stoelen onbezet houden.
8. Geen zangboeken, misboekjes, gebedenboekjes voor meermaals gebruik.
9. Intentieboeken worden weggenomen uit de kerk.
10. Wel kan een blaadje voor eenmalig gebruik gedrukt worden. Het wordt vooraf op de stoel gelegd of veilig uitgedeeld. Na de viering wordt het mee naar huis genomen of in een doos gedeponeerd en vernietigd.

B. TIJDENS DE VIERINGEN

1. Geen collectes, wel mogelijkheid om bijdrage te deponeren achter in de kerk.
2. Geen handen geven bij het Onzevader aan mensen die niet onder eenzelfde dak wonen.
3. Geen handdruk, kus of andere aanraking bij vredeswens tussen mensen die niet onder één dak wonen.
4. Slechts één persoon drinkt uit de kelk.

UITREIKING VAN DE COMMUNIE

1. Zo weinig mogelijk bedienaars van de communie.
2. De celebrant laat de vrijheid door uit te nodigen tot een geestelijke communie of individuele communie-uitreiking.
3. De celebrant zegt één keer: *Het Lichaam van Christus*. De communicant zegt binnensmonds: *Amen*.
4. In geval van individuele communie-uitreiking gelden volgende regels:
  - De ordedienst van de parochie staat in voor het veilige verloop van de communie.
  - Diegene die de communie uitreikt, ontsmet de handen en draagt een mondmasker.
  - Uitreiker en communicant houden ruim afstand door armen ver uit te strekken.
  - Uitreiker laat hostie eerbiedig vallen in de uitgestrekte hand van de communicant (zonder hand van communicant te raken).
  - De communie-uitreiking op de tong is niet toegelaten.
  - De aanwezigen gaan naar voor in één rij per gang en keren terug via een andere gang. Ze respecteren altijd de voorgeschreven afstand van 1,50 m .
  - Als de afstand van 1,50 m niet kan gerespecteerd worden, gaan ook personen die niet wensen te communiceren in de rij mee en keren met dezelfde rij terug naar hun plaats zodat iedereen opnieuw dezelfde plaats inneemt.

C. NA DE VIERINGEN

1. De ordedienst van de parochie ziet erop toe dat samenscholingen in en buiten het kerkgebouw worden vermeden.
2. Er is geen persoonlijke begroeting van de gelovigen door de celebrant aan de uitgang van het kerkgebouw.

VII. SPECIFIEKE VIERINGEN

A. DOOPSELS

1. Slechts één persoon raakt een voorwerp aan; weglaten van alles wat ouders, peter en meter en de bedienaar samen aanraken (kruisje geven, doopkaars, witte doopkleed).
2. Telkens nieuw doopwater voorzien.
3. Zalving met handschoen aan.

B. BIECHT

1. Is mogelijk in de kerk, niet in de biechtstoel (want onvoldoende afstand), maar op gewone stoelen op 1,5m afstand.
2. Handoplegging vanop afstand zonder aan te raken.

C. HUWELIJKEN

1. Geen gelukwensen met kus of handdruk

D. ZIEKENZALVING

1. Waar medisch toegelaten en zonder gemeenschap.
2. De priester ontsmet zijn handen met gel voor en na de zalving.
3. Binnen een woon- en zorgcentrum worden de geldende huisregels gerespecteerd.

E. GETIJDENGEBED EN ROZENHOEDJE

De vespers en het rozenhoedje kunnen gebeden worden in een kerk als de algemeen geldende regels gerespecteerd worden, met name de social distancing en het maximum aantal aanwezigen.

F. UITVAARTEN

1. Geen deelneming in rouw met handdruk.
2. Geen offergang met aanraking van kruis of pateen.
3. Gedachtenisprentjes worden met handschoenen uitgedeeld of ter beschikking gelegd.

VIII. ONDERHOUD VAN HET KERKGEBOUW

A. ALGEMEEN

1. Regelmatig reinigen (water en zeep) van meubilair, onderhoudsmachines en toestellen
  - Banken of stoelen: na elke viering.
  - Machines, toestellen, instrumenten: na viering en na elk gebruik.

2. Specifieke aandacht voor alles wat kan worden aangeraakt met de handen: klinken (laat deuren zo veel mogelijk openstaan), schakelaars, kranen, wc-spoelingen, wc-deksels, trapleuningen ...
3. Besteed aandacht aan het reinigen van bedieningsschermen van machines/toestellen of voorzie alternatieve wijzen van bediening (bv. een touchscreenpen).
4. Desinfecteren is alleen nodig bij vermoeden van infecties. Met bleekwater/ethanol (gebruik de correcte verhoudingen!).
5. Vermijd gebruik van stofzuigers.
6. Was textiel minimaal op 60° en bij voorkeur op 90° graden.

B. ADVIEZEN VOOR DE VENTILATIE

Algemene regel: verhoog de ventilatie (zo veel mogelijk verse lucht).

Het is raadzaam de luchtverversingssnelheid te verhogen en zo veel mogelijk buitenlucht aan te voeren, hetzij door middel van natuurlijke ventilatie, hetzij door middel van mechanische ventilatie, afhankelijk van de infrastructuur. Bij gebruik van mechanische ventilatiesystemen is het onderhoud van kunstmatige ventilatiesystemen volgens de instructies van de fabrikant, met name wat de reiniging en vervanging van de filters betreft, van essentieel belang.

IX. COMMUNICATIE T.A.V. DE GELOVIGEN

---

1. INDIVIDUEEL KERKBEZOEK EN BEZOEK AAN BEDEVAARTPLAATSEN

- Kerkbezoek is mogelijk doorheen de dag (buiten de uren van de diensten).
- De minimumafstand van 1,5 meter wordt gerespecteerd.

---

2. COMMUNICEER DUIDELIJK EN ZO SNEL ALS MOGELIJK VOOR DE HEROPSTART NAAR GELOVIGEN IN SAMENSpraak MET KERK & LEVEN EN KERKNET

Affiches: [download de affiches](#) over het coronavirus. Ze is beschikbaar in verschillende talen. Of download [de affiche van AZG](#).

De meest actuele instructies zijn te vinden op de website [Sciensano](#).